

ПАНОРАМА культур менш відомої частини Європи

Уже шість років існує «Панорама культур» і стала за цей час добре відома всім, хто цікавиться справами Центральної та Східної Європи, передусім культурними подіями у широкому розумінні, тобто не тільки розважальними імпрезами, а й науковими конференціями, дослідницькими проектами, практичними семінарами, фестивалями, театральними виставами й художніми виставками, творчими зустрічами з непересічними особистостями.

Проект придуманий і реалізований молодими освіченими людьми, то й форма його мусила бути сучасною, такою, що дає простий і швидкий доступ до потрібної інформації, а таким вимогам відповідає структура інтернетного порталу. Вона теж дає можливість встановити безперешкодний зворотній зв'язок, тобто читачі при бажанні самі стають творцями – пишуть повідомлення, рецензії, статті, інформують про власні заходи. Таким чином створено інтерактивний культурний простір, який постійно поширюється завдяки його учасникам. Якщо вас у діяльності ПК цікавлять кількісні дані, то їх можна досить легко перевірити й порівняти тут же, у відділі, де вміщені всі звіти з діяльності. Цифри можуть сказати багато: надруковані на сторінках порталу за час його існування статті та надані поради вже можна рахувати на сотні, а опубліковані інформації про події то й взагалі на тисячі. Та для самих «панорамників» головне не кількість, а якість, тому особливу увагу вони звертають на комплексні й довготривалі культурні проекти, зокрема «Шматки пам'яті», «Багатокультурний Люблін», «Архаїчна Україна» тощо.

Початок

А початок виглядав дуже скромно. Діяли майже в партизанських умовах, зате панувала чудова атмосфера й великий ентузіазм. Існувала певна група людей, що цікавилися різними культурними явищами Центральної та Східної Європи. У своїх подорожах в Україну, Угорщину, Чехію зустрічав Еміль Маюк (теперішній голова) цікаві музичні гурти, гарні фільми, добрі книжки, про які варто говорити, бо це добрі й цікаві, вартісні речі яких взагалі ніде в Польщі – у пресі, радіо, телебаченні – не можна було прочитати, побачити, почути. Це дало імпульс, щоб створити «Панораму культур».

Підготовчий процес тривав кілька місяців. Були оголошення в найрізноманітніших місцях – в інтернеті, на різних слов'янських філологіях, культурознавстві, журналістиці. Так вдалося зібрати багато цікавих людей. Прийшов зокрема Славек Вуйцік, який став редактором порталу, трапився і дуже добрий інформатик з політехніки, який зробив безкоштовно сторінку і Панорама стартувала в інтернеті. Хоч вона і мала недоробки й вади, але подобалася людям, її дуже тепло приймали. Виявилось, що є велике зацікавлення темою, що це притягує інших людей, дає можливість познайомитися і варто це продовжувати. Панорама культур притягує передусім людей, яких цікавить широкий світ, їздять, передусім по Європі, пробують відкривати її самостійно, чогось довідатися, щось привезти, прочитати.

Портал розвивався досить швидко, згодом на його базі було створене товариство і зареєстроване в листопаді 2003 р. Потрібна була юридична форма, печатка для того, щоб мати мож-

ливість офіційно звертатися до різних управлінь, чиновників. Офіційна садиба товариства знаходиться в рідному містечку Е. Маюка Войславицях, що теж має вплив на діяльність товариства, бо втягується воно шораз більше в місцеву діяльність.

Войславиці

Спочатку зроблено й видано книжку про його багатокультурне польсько-українсько-єврейське минуле на основі спогадів місцевих жителів. Щоб використати дуже багату й цікаву культурну спадщину, а додатково чисту екологічно природу, чудові, мальовничі краєвиди, ПК придумала Осередок культурного туризму.

Почали теж робити місцеві фестини і придумали «Веселі зустрічі з історією», що проводиться разом з Братством історичної реконструкції, яке відтворює часи раннього середньовіччя. Адже це терени, де були колись т.зв. Червенські городи, на горі стояв тоді замок. От і вирішили збудувати на тому місці макет городища, а тепер організують у ньому культурні заходи – концерти, середньовічні покази.

У Войславицях теж «проживає» дуже популярний у Польщі літературний персонаж Якуб Вендрович – герой книжок Анджея Піліп'юка – такий собі екзорцист-любитель, самогонник, сільський філософ і взагалі дуже цікава і мальовнича постать. Завдяки йому містечко стало популярне, а навіть культове. З поєднання цієї популярності, багатой і цікавої культурної спадщини, ентузіазму й зацікавлення братства слов'янських дружинників був створений фестиваль «Дні Якуба Вендровича», що проводився минулого літа вже втретє і зустрівся з дуже теплим прийомом місцевих жителів.

Помітні реальні результати і в щоденному житті, що особливо радує організаторів. На думку Е. Маюка, найголовніше, що вдалося зібрати групу людей, які тепер вже працюють самостійно, включилися місцеві мешканці, а діяльність товариства приносить конкретні результати. Коли у місцевій школі проведено опитування, у відповідь на питання «Що б ти хотів показати гостям?» гімназисти говорили про церкву, синагогу, а ще кілька років тому вони б так не сказали.

У попередні роки в рамках фестивалю відбувалися заняття у майстер-класі традиційного співу – польського, українського, єврейського, тобто тих трьох спільнот, які тут раніше жили. І, незважаючи на деякі побоювання, прийшла величезна юрма місцевих людей – як у церкву на концерт православних співів, так і в синагогу, де співали хасидських пісень, і не мали з цим жодних проблем. Це особливо приємно, враховуючи те, скільки говориться про антисемітизм у малих місцевостях і нетолерантність.

Продовження

Організатори вирішили продовжити тему і запросили тих, хто займається

культурною діяльністю в таких багатокультурних місцевостях, у садибу організації (вона, до речі, знаходиться в колишньому будинку місцевого шевця Фавки, відремонтованому силами товариства). Зустріч була присвячена культурі штетль, тобто малих містечок зі значним елементом єврейської культури, а взяли у ній участь, крім animatorів культури, експерти, які займаються саме питаннями багатокультурності та єврейською культурою зокрема. Можливо, що виникне з цього щось цікаве.

Під патронатом «Панорами культур» проводився теж проект «Україна архаїчна і сучасна – пісні і люди», на який отримав грант безпосередній виконавець – гурт «Музика з дороги». Поїхали вони на Полісся в експедицію, під час якої разом з Рівненським етнографічним музеєм і тамтешнім товариством «Свіча» досліджували традиційну музику українсько-польського пограниччя. На її основі зроблено документальний фільм і записано платівку, а потім представлено цей матеріал у Войславицях, Варшаві, Любліні й Рівному. Показувало репортаж про проект українське телебачення. На порталі ПК вже появилася спеціальна сторінка, де можна знати і подивитися зібрані в експедиції матеріали.

Культурні новини

Бувальці цього порталу напевно помітили, що тут є чимало повідомлень про українські культурні події. Складається враження, що цим займається спеціальна українська редакція, яка займається їх пошуком, однак виявляється, що все набагато простіше – українські новини потрапляють сюди таким же шляхом, як і всі інші, тобто головним чином через друзів і знайомих. Все частіше надсилають повідомлення й самі організатори різних імпрез, бо ПК стала вже відома і вони знають, що варто тут вмістити оголошення. Хоч якщо йдеться про формальну співпрацю, то вона знаходиться ще у початковій стадії і складається по різному. Офіційні культурні осередки часом сприймають портал як конкурента, але теж як стимул, що змушує їх до активнішої праці, бо якщо поміт-

не зацікавлення, то не можна діяти як-небудь, аби тільки виконати план. Найкраще укладаються відносини з Чеським центром і Словацьким інститутом, а з іншими, можна сказати, більше теоретично.

Нове

«Панорама культур» постійно розвивається, регулярно вводить на своїх сторінках новинки, зокрема недавно появилася тут блог ПК Фільм, книжкова полиця, створена група «Мульти-Культури», де знаходиться інформація про культурні події, пов'язані з різними регіонами світу. Час уже було відсвіжити портал, тому вирішено ввести виразніший поділ на відділи – кіно, література, музика, історія. Щоправда, вони існують, і навіть досить тривалий час, проте досі інформація тут була дещо розпорошена, а повинно виглядати це чіткіше.

«ПК» протягом свого існування завжди об'єднувала довкола себе людей з подібними зацікавленнями, а тепер члени товариства вирішили надати йому характер спільноти, що уможливить простіший і безпосередній контакт. Цікаво, що до ПК вже навіть резюме присилають, питаються про роботу. Однак тут ніхто не працює за гроші, немає теж можливості платити за тексти. Проте була стажистка до кінця року, яка підготувала проект про Войславиці.

Досвід

Досвід «Панорами культур» напевно міг би пригодитися мешканцям таких місцевостей, що знаходяться далеко від столиці та великих культурних осередків, хочуть зробити також у себе щось цікаве, а не знають, як це зорганізувати, де здобути кошти. Члени товариства стараються в міру своїх можливостей і вільного часу допомагати тим, хто звертається до них за порадою. Звичайно, це не могутня корпорація, а тільки група людей, які хочуть спільно творити щось корисне, але своїм досвідом завжди охоче діляться і широко запрошують, щоб писати мейли, дзвонити. Чудес ніхто не обіцяє, однак часом вистачить невелика підказка, наприклад, до якого фонду написати, щоб отримати дотацію, – ПК їхньою фінансовою допомогою теж користується.

А до співпраці цей інтернетний портал запрошує усіх бажаючих: якщо ви хочете публікуватися на його сайті, поділитися своїми ідеями, відкрити новий тематичний розділ – звертайтеся, вам тут будуть дуже раді. Однак відразу чесно попереджують – така культурна діяльність не приносить зисків, але дає велике задоволення. Саме для цього все й робиться. ■

Вікторія ГРОНДЗКА

Ольштинський відділ, лідзбарський, ольштинський та кентшинський гуртки ОУП, Миський будинок культури в Лідзбарку-Вармінському,

Кентшинський центр культури і Центр освіти та культурних ініціатив в Ольштині

ЗАПРОШУЮТЬ НА **ШЕВЧЕНКІВСЬКІ СВЯТКУВАННЯ**

14 березня, 11⁰⁰ Кентшинський осередок культури «Замок». У програмі: ● виступ артистів львівського драмтеатру ім. М. Заньковецької ● кентшинських бандуристів

14 березня, 17⁰⁰ Лідзбарський будинок культури. У програмі: ● виступ артистів львівського драмтеатру ім. М. Заньковецької ● ансамблю пісні і танцю «Думка» з Гурова-Ілавецького

15 березня, 9³⁰ Моронзький осередок культури. У програмі: Шевченківський концерт з участю артистів львівського драмтеатру ім. М. Заньковецької з лауреатом Шевченківської премії, народним артистом України Федором Стригуном та народною артисткою України Таїсією Литвиненко.

15 березня, 17⁰⁰ Центр освіти і культурних ініціатив в Ольштині. **ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ** У програмі: ● виступ артистів Львівського драм-театру ім. М. Заньковецької ● гурту «Сузир'я» з Ольштина.